

Uchwała Nr XIII/237/2015

**Rady Miasta Rzeszowa
z dnia 7 lipca 2015 roku**

w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 – 2017”.

Na podstawie art. 12 pkt 11, art. 4 ust.1 pkt 3a ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r., poz. 595 z późn. zm.), art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.)

**Rada Miasta Rzeszowa
uchwala, co następuje:**

§ 1

Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 – 2017” dla miasta Rzeszowa, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

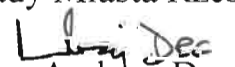
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Rzeszowa.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miasta Rzeszowa

Andrzej Dec

UZASADNIENIE

Od 2012 r. do zadań własnych powiatu zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015, poz. 163) należy opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Przyjęty Uchwałą Nr XXXIV/670/2012 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 19 czerwca 2012 r. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej obejmował lata 2012 – 2014. Zatem konieczne jest przyjęcie aktualnego Programu, który zapewni ciągłość w systematycznym wspieraniu i rozwoju pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym uwzględnieniem pieczy rodzinnej.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 – 2017 stanowi podstawę do efektywnego rozwoju różnorodnych form pieczy zastępczej.

Mając powyższe na uwadze podjęcie uchwały jest uzasadnione.

Załącznik do uchwały
Nr XIII/237/2015
Rady Miasta Rzeszowa
z dnia 7 lipca 2015 r.

**Powiatowy program rozwoju
pieczy zastępczej
na lata 2015 - 2017**

Rzeszów 2015 r.

Spis treści:

Wstęp.....	3
1. Charakterystyka miasta Rzeszowa	4
2. Podstawy prawne „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015 - 2017”	5
3. Diagnoza systemu pieczy zastępczej w mieście Rzeszowie	6
3.1. Charakterystyka rodzinnych form pieczy zastępczej	6
3.2. Charakterystyka instytucjonalnych form pieczy zastępczej	10
3.3. Przysposobienie	19
4. Zasoby miasta Rzeszowa w zakresie pieczy zastępczej.....	21
5. Potrzeby miasta Rzeszowa w zakresie pieczy zastępczej.....	33
6. Cel główny i cele szczegółowe „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015 - 2017”	34
7. Realizatorzy „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015 - 2017”	40
8. Źródła finansowania	41
9. Ewaluacja i monitoring realizacji „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015 - 2017”	41

Wstęp

Podstawą opracowania „*Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015 – 2017*” zwanego dalej „*Powiatowym programem*” są zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332 j.t.). Zgodnie z art. 180 pkt 1 tej ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowywanie i realizacja trzyletnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

Zadania powiatu na terenie miasta Rzeszów realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, wyznaczony Zarządzeniem nr 109/2011 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 27 grudnia 2011 r. organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Zadania wynikające z zapisów ww. ustawy realizują Zespół do Spraw Organizacji Pieczy Zastępczej, Zespół do Spraw Asysty Rodzinnej, Ośrodek Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej, Sekcja do Spraw Pieczy Zastępczej i Wsparcia Osób Usamodzielnianych oraz Rejony opiekuńcze pracowników socjalnych.

W celu wdrożenia działań wynikających z założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Zespół do Spraw Organizacji Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzeszowie opracował „*Powiatowy program...*”, który wskazuje kierunki rozwoju pieczy zastępczej w powiecie Miasto Rzeszów.

„*Powiatowy program...*” obejmuje następujące zagadnienia:

- I. Diagnoza systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Rzeszowa;
- II. Zasoby i potrzeby Miasta Rzeszowa w zakresie pieczy zastępczej;
- III. Cel główny, cele szczegółowe oraz kierunki rozwoju pieczy zastępczej na terenie Miasta Rzeszowa;
- IV. Ewaluacja i monitoring programu mające na celu dokonanie oceny skuteczności realizowanych działań.

Zakłada się, że niniejszy program będzie służył rozwojowi pieczy zastępczej na terenie Miasta Rzeszowa z uwzględnieniem:

- potrzeb społeczności lokalnej;
- potencjału zasobów kadrowych;
- potencjału organizacji pozarządowych i instytucji wspierających dziecko i rodzinę.

„*Powiatowy program...*” opisuje zakres profesjonalnych działań jednostek zaangażowanych w świadczenie usług na rzecz dziecka i rodziny obejmujących pracę z dzieckiem i rodziną w systemie pracy z indywidualnym przypadkiem, pracę grupową i środowiskową.

1. Charakterystyka miasta Rzeszowa

Rzeszów jest stolicą województwa podkarpackiego, siedzibą najważniejszych instytucji regionu. Rzeszów – miasto na prawach powiatu – położone jest w centralnej części województwa podkarpackiego. Aktualnie zajmuje powierzchnię 116,32 km², jest podzielony na 29 osiedli, liczy 185 949 mieszkańców (stan na 13 lutego 2015 r.).

Miasto pełni funkcję głównego ośrodka przemysłowego, handlowo – usługowego, akademickiego i kulturalnego w regionie. Posiada międzynarodowy port lotniczy oraz Podkarpacki Park Naukowo-Technologiczny ukierunkowany na przemysł nowych technologii. Na terenie miasta działają trzy strefy ekonomiczne w tym Specjalna Strefa Ekonomiczna Rzeszów – Dworzysko. Miasto jest członkiem Unii Metropolii Polskich oraz Stowarzyszenia Eurocities – zrzeszającego miasta z całej Europy.

W mieście znajdują się dwie państwowe uczelnie wyższe – Uniwersytet Rzeszowski i Politechnika Rzeszowska oraz kilka prywatnych, m. in.: Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania, Wyższa Szkoła Administracji. Ponadto na terenie miasta działają 33 szkoły podstawowe (w tym 2 niepubliczne), 27 gimnazjów (w tym 3 niepubliczne), 44 szkoły ponadgimnazjalne wszystkich typów (liceów ogólnokształcących, profilowanych, techników, zasadniczych szkół zawodowych, szkół policealnych), i 4 szkoły artystyczne. W roku szkolnym 2013/2014 na terenie Rzeszowa funkcjonowało 41 przedszkoli prowadzonych przez samorząd. W 212 oddziałach opieką objęto 5 884 dzieci. Ponadto 247 dzieci w wieku 3 – 6 lat uczęszcza do 11 oddziałów przedszkolnych funkcjonujących w 9 szkołach podstawowych.

Stolica województwa jest siedzibą dwóch teatrów: Dramatycznego im. Wandy Siemaszkowej oraz teatru Lalki i Aktora „Maska”, a także Filharmonii Podkarpackiej im. A. Maławskiego. W Rzeszowie znajduje się siedziba Polskiego Radia Rzeszów oraz Regionalny Oddział Telewizji Polskiej.

2. Podstawy prawne ”Powiatowego programu...”

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej realizowane są w oparciu o następujące akty prawne:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 z póź. zm.);
2. Konwencję o Prawach Dziecka (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 z póź. zm.);
3. Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r., poz. 788 j.t.);
4. Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332 j.t.);
5. Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163 j.t.);
6. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 274 poz. 1620);
7. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720).

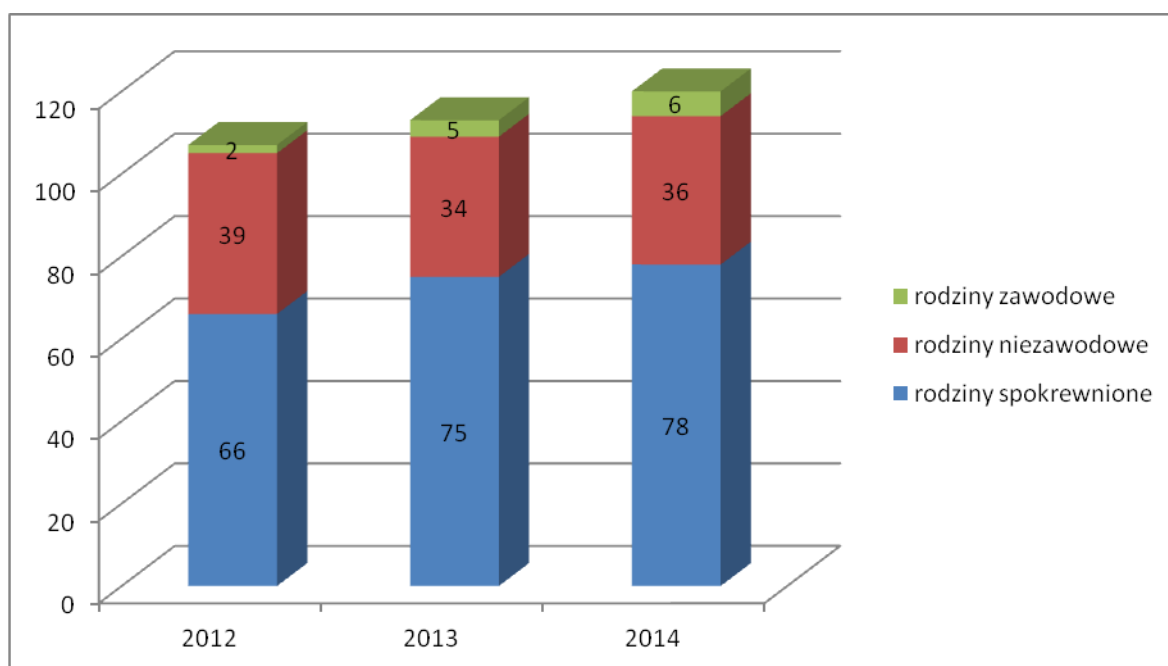
3. Diagnoza systemu pieczy zastępczej w mieście Rzeszowie

3.1 Charakterystyka rodzinnych form pieczy zastępczej

Dokonując analizy sytuacji rodzin zastępczych z terenu Rzeszowa należy zwrócić uwagę na kilka ważnych informacji, takich jak: typy i liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie miasta, wiek rodziców zastępczych, stopień pokrewieństwa rodziców zastępczych z dziećmi, liczba i wiek dzieci umieszczonych w tych rodzinach oraz przyczyny ich umieszczenia.

Na terenie Rzeszowa w latach 2012 – 2014 funkcjonowały następujące typy rodzin zastępczych:

Wykres 1. Typy rodzin zastępczych (w latach 2012 - 2014).

Źródło: opracowanie własne

Z przedstawionych danych wynika, że na terenie Rzeszowa przeważającą liczbę stanowią rodziny zastępcze spokrewnione: w roku 2012 było ich 66, w 2013 – 75, a w 2014 – 78. Najmniej powstaje rodzin zastępczych zawodowych. W roku 2012 funkcjonowały 2 rodziny, w 2013 – 5, a w 2014 – 6 rodzin. Wynika to z faktu braku kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych.

W analizowanym okresie od 2012 do 2014 roku dzieci znalazły całodobową opiekę i wychowanie w następujących formach rodzinnej pieczy zastępczej:

- w 20 rodzinach spokrewnionych umieszczono 27 dzieci;
- w 9 rodzinach niezawodowych umieszczono 14 dzieci;
- w 7 rodzinach zawodowych umieszczono 18 dzieci.

Dokonując analizy rodzin zastępczych ważnym wydaje się uwzględnienie wieku rodziców zastępczych oraz stopnia pokrewieństwa pomiędzy dziećmi i opiekunami.

Tabela 1. Wiek rodziców zastępczych

Wiek rodziców zastępczych	2012 rok	2013 rok	2014 rok
do 21 roku życia	1	1	3
22 - 30	9	10	17
31- 40	9	12	10
41 - 50	22	17	24
51 - 60	41	39	34
61 – 70	19	30	23
71 i więcej	5	3	9

Źródło: opracowanie własne

Z zebranych danych wynika, że w minionych latach największą grupę stanowili rodzice zastępczy w przedziale wiekowym od 51 do 60 lat.

Tabela 2. Stopień pokrewieństwa rodziców zastępczych z dzieckiem

Stopień pokrewieństwa rodziców zastępczych z dzieckiem	Liczba rodzin		
	2012 rok	2013 rok	2014 rok
dziadkowie	59	64	58
rodzeństwo	13	17	19
dalsi krewni	23	21	21
Osoby niespokrewnione	22	23	22
Suma	107	113	120

Źródło: opracowanie własne

Z zebranych danych wynika, że największą grupę rodziców zastępczych stanowią dziadkowie i rodzeństwo dzieci.

Tabela zamieszczona poniżej prezentuje liczbę dzieci pozostających pod opieką rodziców zastępczych z uwzględnieniem liczby dzieci w rodzinie.

Tabela 3. Liczebność dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych

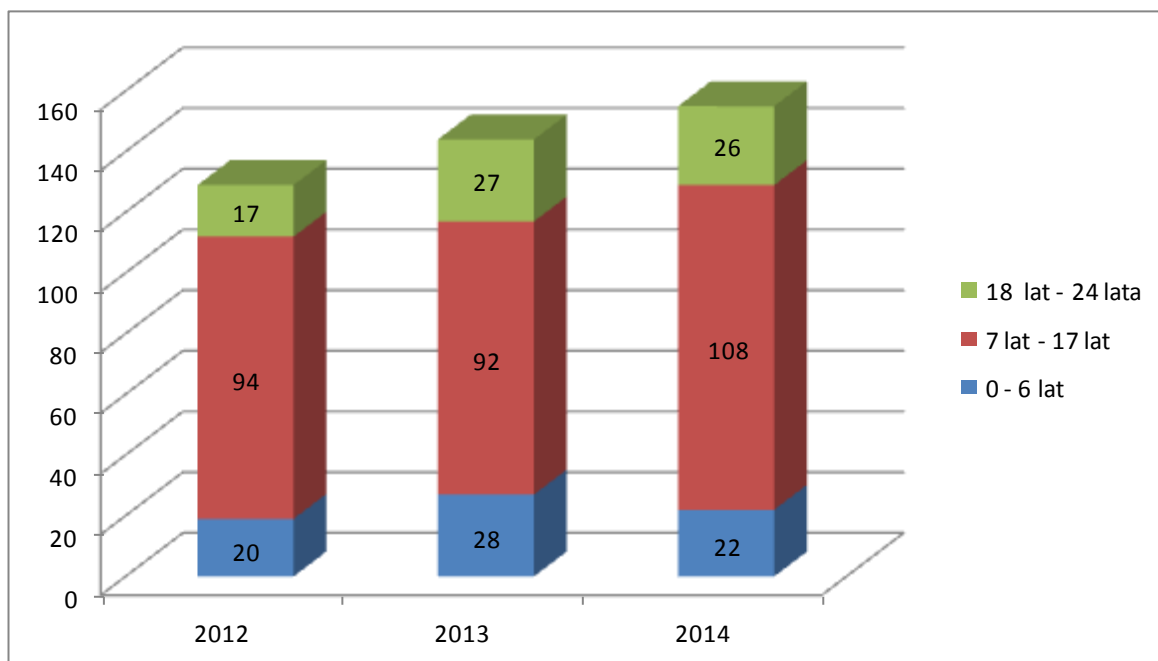
Wyszczególnienie		Liczba rodzin zastępczych		
		2012 rok	2013 rok	2014 rok
rodziny zastępcze	o liczbie dzieci 1	87	88	92
	o liczbie dzieci 2	16	20	21
	o liczbie dzieci 3	4	5	6
	o liczbie dzieci 4	0	1	1
Suma		107	114	120

Źródło: opracowanie własne

Z przedstawionych danych wynika, że większość rodzin zastępczych sprawuje opiekę nad 1 dzieckiem, spośród dzieci pojedynczo wychowujących się w pieczy zastępczej znaczną grupę stanowią wychowankowie posiadający rodzeństwo: umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub innych rodzinach zastępczych, pozostające nadal pod opieką rodziców biologicznych czy usamodzielnione.

Ważne znaczenie w opiece nad dzieckiem wychowywanym w pieczy zastępczej, ma jego wiek, warunkuje on dostosowanie odpowiednich metod wychowawczych oraz wymaga od rodziców zastępczych odpowiedniego podejścia i znajomości etapów rozwojowych dzieci. Poniższa tabela przedstawia wiek dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Wykres 2. Liczba oraz wiek dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych (w latach 2012 - 2014)

Źródło: opracowanie własne

Z powyższego wykresu, wynika, że najliczniejszą grupę stanowią dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych w wieku od 7 do 17 lat, zaś najmniej liczną grupę stanowią dzieci w wieku od urodzenia do 6 roku życia.

Tabela 4. Najczęstsze przyczyny umieszczania dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Rzeszowa

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba dzieci		
		2012 rok	2013 rok	2014 rok
1.	uzależnienie rodziców	38	41	39
2.	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	27	26	28
3.	pólsieroctwo	13	16	17
4.	sieroctwo	11	11	10
5.	niepełnosprawność i długotrwała choroba rodziców	16	19	18
6.	pobyt rodzica za granicą kraju	5	6	6
7.	inne	19	25	37

Źródło: opracowanie własne

Z zebranych informacji wynika, że to nie osierocenie stanowi główny powód umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Najczęściej wymienianą przyczyną umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Rzeszowa było uzależnienie rodziców od alkoholu i narkotyków. Kolejna grupa dzieci, to dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych czy niepełnosprawności rodziców biologicznych.

3.2 Charakterystyka instytucjonalnych form pieczy zastępczej

W przypadku braku możliwości umieszczenia dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej zostają one kierowane do instytucjonalnych form pieczy.

Całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze zaspokajają potrzeby bytowe, rozwojowe, emocjonalne, społeczne i religijne dzieci i młodzieży, a także zapewniają przysługujące świadczenia zdrowotne i dostęp do kształcenia.

Na terenie Miasta Rzeszowa działają placówki opiekuńczo-wychowawcze typu:

- interwencyjno-socjalizacyjnego – Uchwałą nr III/49/2014 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 30 grudnia 2014 r. Pogotowie Opiekuńcze w Rzeszowie z siedzibą przy ul. Unii Lubelskiej 4 zmieniło nazwę z dniem 1 stycznia 2015 r. na: Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. dr. Henryka Hanasiewicza. Decyzją nr S-I.9423.2.10.2014.BB Wojewody Podkarpackiego z dnia 27 stycznia 2015 r. zezwolono na prowadzenie tej placówki jako Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej typu interwencyjno-socjalizacyjnego. **Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. dr. Henryka Hanasiewicza**, zapewnia dzieciom całodobową opiekę i wychowanie do czasu powrotu do rodziny biologicznej, przysposobienia lub umieszczenia w pieczy zastępczej. Okres pobytu dziecka w części interwencyjnej placówki nie może trwać dłużej niż 3 miesiące. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może zostać przedłużony do zakończenia trwającego postępowania sądowego.

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. dr. Henryka Hanasiewicza dysponuje 25 miejscami, w tym 11 interwencyjnymi i 14 socjalizacyjnymi. Placówka posiada miejsca dla dziewcząt małoletnich w ciąży.

Zdjęcie 1. *Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. dr. Henryka Hanasiewicza*
– *budynek zabytkowy od ul. Unii Lubelskiej z miejscami interwencyjnymi*

Zdjęcie 2. *Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. dr. Henryka Hanasiewicza*
– *budynek z miejscami socjalizacyjnymi*

Placówka posiada 6 pomieszczeń mieszkalnych oraz 6 pomieszczeń specjalistycznych w tym: gabinet pedagoga; gabinet psychologa; gabinet terapeuty; gabinet pielęgniarki; pracownię komputerową i siłownię. W związku z likwidacją szkoły funkcjonującej przy placówce, liczba pomieszczeń mieszkalnych (po adaptacji sal lekcyjnych) ulegnie zwiększeniu.

Zdjęcie 3. *Sypialnia*

Zdjęcie 4. *Gabinet psychologa*

Zdjęcie 5. Siłownia

Placówka przyjmuje małoletnich na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego Sądu Rodzinnego, zarówno z Miasta Rzeszowa, jak i całego województwa podkarpackiego, a także w przypadku wolnych miejsc, z całej Polski.

Do placówki przyjmowane są dzieci:

- powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie;
- poniżej 10 roku życia, gdy w placówce umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa.

Do części interwencyjnej placówki, dzieci przyjmuje się:

- na podstawie postanowienia sądu;
- w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną;
- na wniosek rodziców, dziecka lub przedstawicieli uprawnionych służb – w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Główne przyczyny umieszczania dzieci w placówce to:

- brak należytej opieki wynikający z niewydolności wychowawczej rodziców;
- alkoholizm;
- choroby psychiczne rodziców;
- przemoc psychiczna, fizyczna, molestowanie seksualne;
- porzucenie dziecka.

Wszystkie zadania placówka realizuje we współpracy z rodzicami (opiekunami prawnymi) dziecka, sądami, ośrodkami pomocy społecznej, szkołami, poradniami psychologiczno – pedagogicznymi, poradniami specjalistycznymi, ośrodkiem adopcyjnym, placówkami służby zdrowia i innymi instytucjami i organizacjami, w tym charytatywnymi.

- socjalizacyjno-interwencyjnego i socjalizacyjnego – Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych – Dom dla Dzieci i Młodzieży „MIESZKO” w Rzeszowie uchwałą Nr LXIV/1183/2013 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 3 grudnia 2013 r. przekształcił się z dniem 1 stycznia 2014 r. w 3 odrębne miejskie jednostki budżetowe:

- **Centrum Administracyjne do Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych,**
- **Dom dla Dzieci „MIESZKO”,**
- **Dom dla Dzieci „DOBRAWA”.**

Na mocy Uchwały Nr LXXXII/1519/2014 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 18 listopada 2014 r. od 1 stycznia 2015 r. Centrum Administracyjne do Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych jest jednostką budżetową, natomiast Dom dla Dzieci „MIESZKO” i Dom dla Dzieci „DOBRAWA” są jednostkami organizacyjnymi Centrum.

Centrum Administracyjne do Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, zapewnia wspólną obsługę ekonomiczno-administracyjną i organizacyjną placówek opiekuńczo-wychowawczych: Domu dla Dzieci „MIESZKO” i Domu dla Dzieci „DOBRAWA”. Pracą Centrum kieruje dyrektor Centrum, który jest zarazem dyrektorem obydwu placówek i kieruje nimi przy pomocy wychowawców – koordynatorów.

Dom dla Dzieci „DOBRAWA” jest placówką całodobową typu socjalizacyjnego przeznaczoną dla 14 wychowanków powyżej 10 roku życia.

Zdjęcie 6. Dom dla Dzieci „Dobrawa”

Dom dla Dzieci „MIESZKO” jest placówką całodobową typu socjalizacyjno-interwencyjnego przeznaczoną dla maksymalnie 30 wychowanków. Placówka posiada 27 miejsc socjalizacyjnych i 3 interwencyjne.

W wyjątkowych przypadkach, w obu placówkach, mogą być umieszczane dzieci poniżej 10 roku życia, szczególnie gdy przemawia za tym stan ich zdrowia lub dotyczy to rodzeństwa.

Zdjęcie 7. Dom dla Dzieci „MIESZKO”

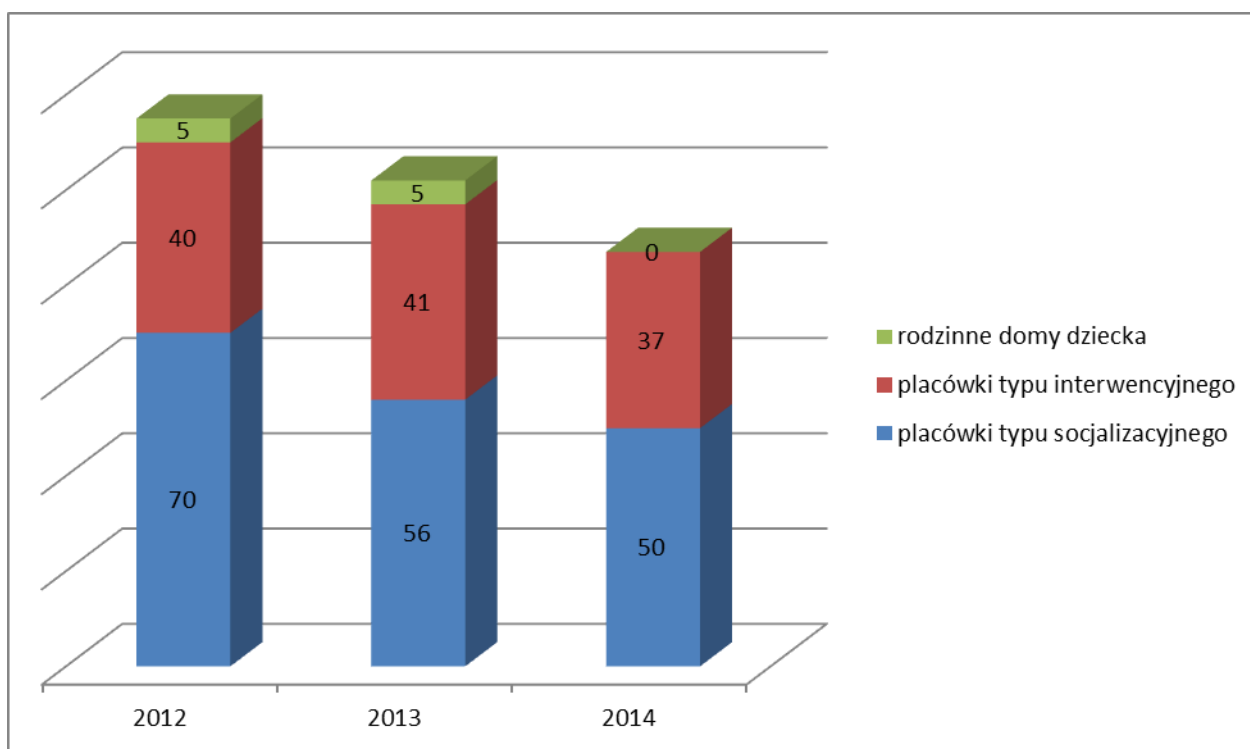
Zdjęcie 8. Pokój mieszkalny w Domu dla Dzieci „MIESZKO”

Zdjęcie 9. Sala rehabilitacyjna

W obu placówkach opiekę nad dziećmi sprawują wychowawcy i opiekunowie dziecięcy. W placówkach działa stały Zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. Szczegółowy zakres działania wszystkich 3 jednostek organizacyjnych (Centrum Administracyjnego do Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, Domu dla Dzieci „MIESZKO” i Domu dla Dzieci „DOBRAWA”) określają odrębne regulaminy organizacyjne nadane przez dyrektora Centrum.

Wykres 3. Liczba dzieci przebywających w placówkach typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i rodzinnego na terenie miasta Rzeszowa (w latach 2012 – 2014)

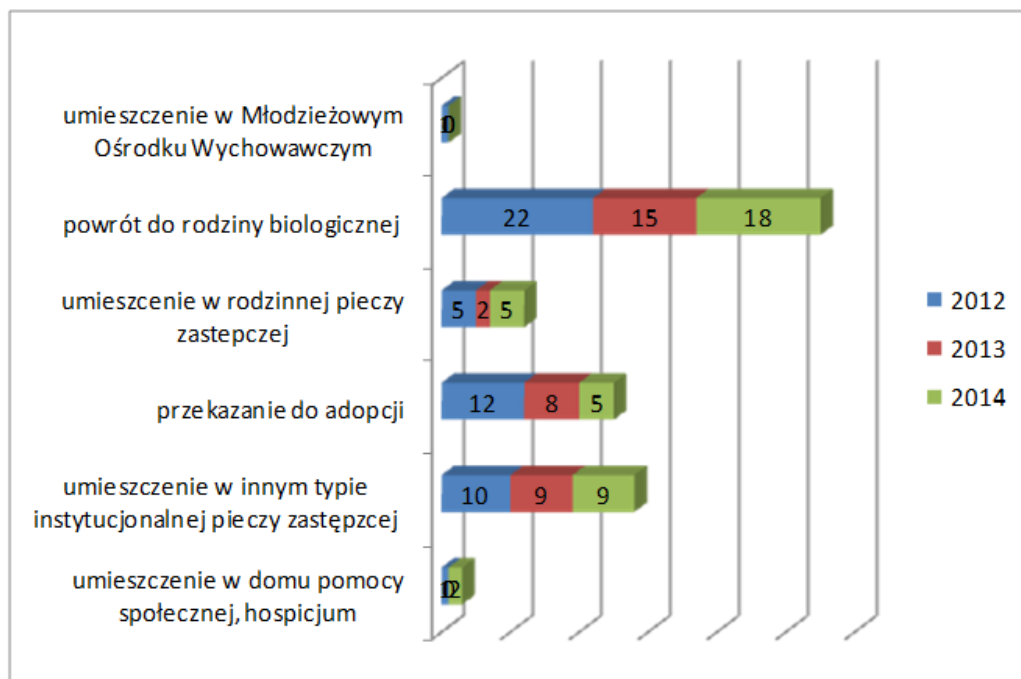
Źródło: opracowanie własne

Ważnym wydaje się, aby dzieci, które w najbliższym czasie będą zmuszone do opuszczenia rodziny biologicznej były umieszczane w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Tego typu rodziny stanowią optymalną formę opieki zastępczej nad dziećmi o szczególnych potrzebach, dlatego należy dołożyć wszelkich starań, aby pozyskać kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych czy prowadzących rodzinne domy dziecka.

Pobyt dzieci w omawianych placówkach ustaje w przypadku:

- powrotu dziecka do rodziców;
- umieszczenia w rodzinie zastępczej;
- przekazania do adopcji;
- umieszczenia w domu pomocy społecznej;
- umieszczenia w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (MOW), zakładzie poprawczym, schronisku dla nieletnich;
- umieszczenia w innego typu placówce.

Wykres 4. Liczba dzieci oraz powód opuszczenia placówki opiekuńczo-wychowawczej (w latach 2012 - 2014)

Źródło: opracowanie własne

Ważnym zadaniem systemu pieczy zastępczej jest wsparcie w realizacji procesu usamodzielniania wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy.

Pomoc pełnoletnim wychowankom w procesie usamodzielniania ukierunkowany jest na:

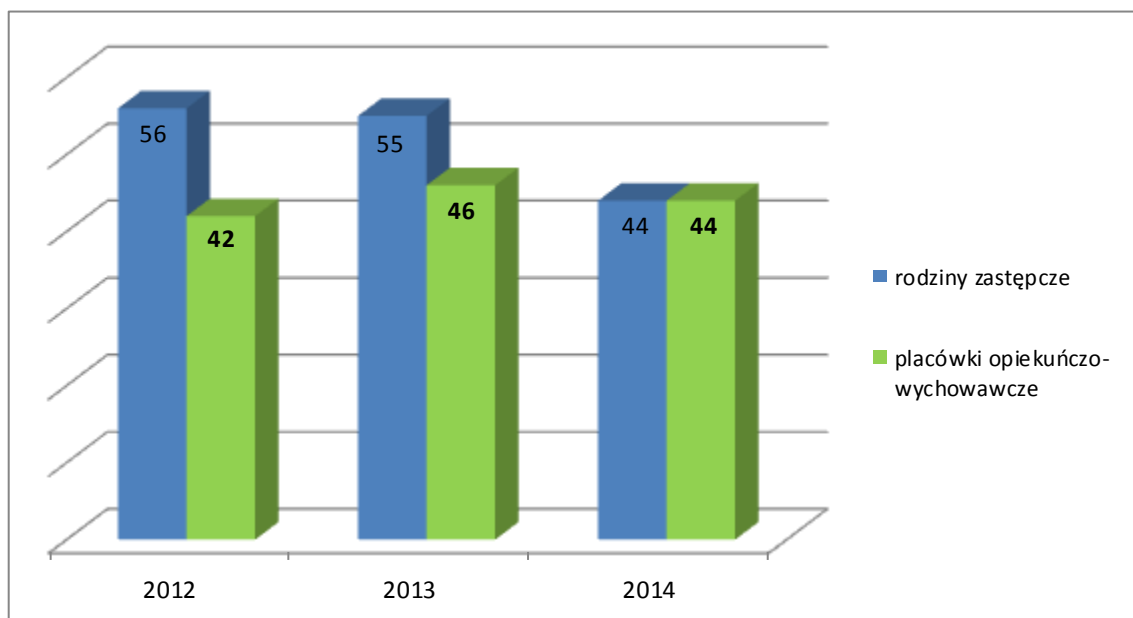
- wsparcie w uzyskaniu wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych;
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych;
- realizację świadczeń pieniężnych na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie;
- motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie poruszania się na rynku pracy.

Pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie dla osoby usamodzielnianej jest przyznawana na wniosek. Warunkiem przyznania pomocy jest:

- wskazanie przez wychowanka (co najmniej rok przed osiągnięciem przez niego pełnoletności) osoby, która podejmie się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia;
- przedstawienie pisemnej zgody tej osoby;
- złożenie indywidualnego programu usamodzielnienia sporządzonego wspólnie z opiekunem, na miesiąc przed uzyskaniem pełnoletności.

Wykres poniżej przedstawia liczbę usamodzielnionych wychowanków z terenu miasta Rzeszowa objętych pomocą MOPS.

Wykres 5. Liczba usamodzielnionych wychowanków rodzin zastępczych i wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych objętych pomocą MOPS (w latach 2012 - 2014)

Źródło: opracowanie własne

Jednym z największych problemów usamodzielniających się wychowanków jest pozyskanie własnego mieszkania. Pełnoletnich wychowanków, zarówno rodzin jak i placówek, cechuje często bierność, niechęć do zmian, brak motywacji do dalszej nauki. Dlatego zasadnym jest kontynuowanie działań wspierających, umożliwiających młodym ludziom start w dorosłe życie.

3.3 Przystosowanie

Terminy adopcja i przystosowanie są używane zamiennie. Adopcja polega na nawiązaniu między przysposabiającym a przysposabianym stosunku prawnorodzinnego. W adopcji powstają związki pokrewieństwa, jak w rodzinie biologicznej, z odpowiednimi skutkami prawnymi. Rodzina adopcyjna jest rodziną przyjmującą na mocy decyzji sądu dziecko, które uzyskuje taki status prawny, jak gdyby było rodzonym dzieckiem. Dziecko zyskuje także prawa w stosunku do krewnych swoich nowych rodziców, natomiast traci wszelkie więzi z rodziną pochodzenia¹. Rodzina adopcyjna stanowi optymalną formę

¹ A. Kalus, Rodzina adopcyjna, [W:] Formy opieki, wychowania i wsparcia w zreformowanym systemie pomocy społecznej, [red.] J Brągiel, S. Badora, Opole 2005, s. 258.

kompensowania dziecku braku rodziny naturalnej. Dzięki adopcji, między dzieckiem a „nowymi” rodzicami, rodzi się więź taka, jak pomiędzy dzieckiem a rodzicami naturalnymi. Daje to dziecku poczucie bezpieczeństwa, możliwość pełnego rozwoju emocjonalnego i intelektualnego ale przede wszystkim ciepło i miłość najbliższych osób.

Kandydaci do adopcyjnego rodzicielstwa muszą spełniać wymogi przewidziane przepisami prawa. Warunki formalne – stabilna sytuacja zawodowa, zdrowotna, mieszkaniowa oraz warunki osobowościowe pozwalające stwierdzić czy dają gwarancję stworzenia prawidłowego środowiska wychowawczego dla przysposobionego dziecka. W celu zbadania predyspozycji rodziców adopcyjnych pracownicy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie Oddział Ośrodek Adopcyjny badają następujące obszary:

- relacja małżeńska, historia małżeństwa;
- rodziny pochodzenia kandydatów – wzory;
- brak własnego potomstwa – przeżyta strata, żałoba;
- motywacja i gotowość do adopcji;
- czynniki osobowościowe;
- wsparcie w środowisku.

Kwalifikacja odbywa się dwustopniowo. Wstępna kwalifikacja do szkolenia na podstawie diagnozy psychologicznej i pedagogicznej oraz warunków formalnych. Z posiadanych danych wynika, że 10 - 17% kandydatów nie spełnia kryteriów w zakresie zdrowia psychicznego (podobnie jak norma w populacji). W przypadku wątpliwości co do gotowości kandydatów do przysposobienia dziecka, przed skierowaniem kandydatów na szkolenie istnieje możliwość:

- skierowania na długoterminową terapię;
- indywidualnej pracy z kandydatami w Ośrodku Adopcyjnym;
- udziału w grupie wsparcia w Ośrodku Adopcyjnym (30 godzin).

Zarządzeniem Dyrektora Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie nr 3/2012 z dnia 3 marca 2012 r. został wprowadzony do stosowania w Oddziale Ośrodek Adopcyjny Regulamin Komisji Kwalifikacyjnej.

Komisja opiniuje w sprawach:

- kwalifikacji dzieci zgłaszanych do przysposobienia. Każde zgłoszone do adopcji dziecko jest badane psychologicznie i pedagogicznie pod kątem zdolności do nawiązania więzi w nowej rodzinie oraz w celu określenia specyficznych potrzeb tego dziecka,
- kwalifikacji kandydatów na rodziców adopcyjnych,
- doboru rodziny do potrzeb dziecka.

W okresie od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2014 r. do ośrodka adopcyjnego zostało zgłoszonych 1021 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną z terenu województwa podkarpackiego. Podmiotami zgłaszającymi dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego byli organizatorzy pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze i sądy. Do Sądu złożono wnioski o przysposobienie 192 dzieci.

4. Zasoby Miasta Rzeszowa w zakresie pieczy zastępczej

4.1. Działania podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Organizatora pieczy zastępczej na rzecz rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie miasta Rzeszowa:

4.1.1. Zespół do Spraw Organizacji Pieczy Zastępczej

Pracownicy Zespołu realizując zadania Organizatora kwalifikują kandydatów na rodziców zastępczych, przygotowują i prowadzą szkolenia, dokonują diagnozy sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy, przygotowują plan pomocy dziecku, a także oceniają jakość wykonywania obowiązków spoczywających na rodzicach zastępczych. Przygotowują rodziny zastępcze na przyjęcie dziecka i przekazują im zgromadzone niezbędne dokumenty dotyczące dziecka, jego rodziny i rodzeństwa. W przypadku, gdy rodzina zastępcza okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku organizują opiekę nad dzieckiem. Rozeznanie sytuacji rodzin pozwala na zorganizowanie niezbędnych form wsparcia zarówno dla dzieci jak i dla opiekunów.

W latach 2012 – 2014 opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej MOPS objął rodziny nieposiadające dwuletniego doświadczenia jako rodzina zastępcza, natomiast rodziny funkcjonujące powyżej dwóch lat objęte były wsparciem psychologa i pedagoga Zespołu.

Koordinatory rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnieni w MOPS w Rzeszowie posiadają wykształcenie wyższe – pedagogiczne, psychologiczne i socjologiczne oraz doświadczenie w pracy z rodziną i dzieckiem. Koordinatory realizując swoje zadania możliwie jak najczęściej odwiedzają rodziny zastępcze, prowadzą rozmowy na temat problemów opiekuńczo – wychowawczych, zdrowotnych dzieci, sytuacji szkolnej wychowanków oraz trudności na jakie napotykają rodzice czy sukcesów jakie odnoszą w trakcie sprawowania opieki nad przyjętymi dziećmi.

W trakcie wizyt koordynatory gromadzą informacje dotyczące dziecka w celu sporządzenia oceny sytuacji małoletniego umieszczonego w pieczy zastępczej. Ocena zawiera dane o rodzicach biologicznych dziecka, kontaktach zarówno z rodzicami, rodzeństwem jak

i dalszymi krewnymi, sytuacji zdrowotnej dziecka, jego wynikach w nauce, ewentualnych trudnościach, zainteresowaniach, metodach wychowawczych stosowanych przez rodziców zastępczych. Koordynator przygotowując ocenę zajmuje stanowisko w sprawie zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. W przypadku stwierdzenia ustania przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej i możliwości jego powrotu do rodziny naturalnej sporządza opinię w tej sprawie i przesyła ją do sądu.

Jednym z zadań koordynatora jest dokonanie oceny rodziny zastępczej. Ocena zawiera informacje dotyczące sytuacji zdrowotnej, zawodowej, mieszkaniowej rodziców zastępczych, ich zaangażowania w opiekę i wychowanie, kontaktu ze szkołą czy Poradnią Psychologiczno Pedagogiczną, współpracy z koordynatorem i pracownikami MOPS, udziału w szkoleniach podnoszących kompetencje rodzicielskie. Przygotowana ocena zostaje przekazana zarówno rodzinie zastępczej jak i do informacji sądu.

W dokonywanych ocenach koordynator uwzględnia informacje uzyskiwane od wychowawców i pedagogów szkół i przedszkoli, pracowników ośrodków pomocy społecznej, opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej czy kuratorów.

Prowadząc pracę z rodziną zastępczą koordynator w konsultacji z rodzicami zastępczymi, asystentem rodziny czy pracownikiem socjalnym przygotowuje plan pomocy dziecku, zawierający cele, do których ma dążyć rodzina przy pomocy konkretnych działań, aby stworzyć powierzonemu dziecku jak najlepsze warunki rozwoju. Działania są formułowane pisemnie w obszarach: psychospołecznym, edukacyjnym, zdrowotnym, materialno – bytowym oraz w sferze zainteresowań dziecka, kontaktów z rodzicami biologicznymi. Plan pomocy dziecku sporządzany jest raz do roku w przypadku dzieci w wieku szkolnym, w przypadku dzieci młodszych raz na dwa lata. Działania zawarte w planie pomocy dziecku są w razie potrzeby modyfikowane, monitoring działań odbywa się co kwartał.

Koordynator po rozpoznaniu sytuacji małoletniego zapewnia rodzinom zastępczym dostęp do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej. W przypadku gdy sytuacja prawna dziecka zostanie uregulowana, zgłasza ten fakt do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Oddział Ośrodek Adopcyjny w celu poszukiwania dla dziecka rodziny przysposabiającej.

Wśród innych zadań wykonywanych przez koordynatora należy wymienić udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej oraz organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych, a także w przypadku zaplanowanego wycieczki.

Ważnym zadaniem Zespołu do Spraw Organizacji Pieczy Zastępczej jest prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Zadanie to jest realizowane poprzez umieszczenie informacji na stronie internetowej Ośrodka, a także rozpowszechnianie na terenie Miasta Rzeszowa ulotek informacyjnych i prowadzenie akcji promocyjnych na terenie rzeszowskich galerii handlowych. Praktykowane jest również przygotowywanie i przekazywanie listów do parafii rzymskokatolickich w Rzeszowie zawierających informacje o poszukiwaniu osób chętnych do podjęcia się roli rodziców zastępczych.

Kwalifikowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wymaga przeprowadzenia dogłębnej diagnozy pedagogicznej i psychologicznej w zakresie stworzenia właściwego środowiska życia rodzinnego dla przyjmowanego dziecka, motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz kompetencji rodzicielskich.

Działania dotyczące kwalifikacji kandydatów podejmują psycholodzy Ośrodka Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej oraz pedagogzy Zespołu do Spraw Organizacji Pieczy Zastępczej. Nim kandydaci staną się rodzicami zastępczymi, czeka ich procedura kwalifikacyjna, która składa się dwóch etapów i ma na celu określenie zasadności powierzenia im opieki nad dzieckiem oraz tego, w jaki sposób i komu będą mogli najlepiej pomóc. Pedagog diagnozuje rodzinę w miejscu jej zamieszkania, zwracając uwagę na takie aspekty jak sytuacja mieszkaniowa, majątkowa i zdrowotna rodziny. Pracownicy gromadzą niezbędną dokumentację. Określa się z czego rodzina się utrzymuje, gdzie kandydaci pracują, jaka jest struktura ich wydatków, jak spędzają wolny czas. Ważne jest także zebranie informacji na temat wizji potencjalnych rodziców zastępczych na wychowanie dziecka.

Kolejny etap to badania psychologiczne, na które składają się wystandaryzowane testy. Badania odbywają się na trzech, ewentualnie czterech spotkaniach z psychologiem. Po tej fazie następuje spotkanie wszystkich osób dokonujących kwalifikacji rodziny. Zespół podejmuje decyzję, czy diagnoza pedagogiczna i psychologiczna są ze sobą w zgodzie i czy kandydaci posiadają odpowiednie predyspozycje i motywacje do tego, by pełnić funkcję rodziny zastępczej. Diagnoza trwa około miesiąca. Niezależnie od wyników opinii, kandydaci na spotkaniu z pracownikami Zespołu zostają zapoznani z jej treścią. Jeśli wskutek przeprowadzonych badań zespół kwalifikacyjny uznaje, że dana rodzina posiada odpowiednie predyspozycje, kandydaci kierowani są na szkolenie.

Podstawowa część szkolenia obejmuje 60 godzin dydaktycznych. Jest to 50 godzin teorii i 10 godzin zajęć praktycznych. Celem szkolenia jest przekazanie wiedzy z zakresu pedagogiki, psychologii rozwojowej, wychowawczej i społecznej oraz podstaw prawnych

związanych z opieką. Program uwzględnia tematykę dotyczącą wychowania i sprawowania opieki nad dzieckiem opuszczonym, wymagającym wsparcia i pomocy ze strony osób dorosłych, ale również nad dzieckiem niepełnosprawnym czy umieszczonym w rodzinie zastępczej na podstawie przepisów postępowania w sprawach nieletnich. Zakres programowy szkoleń obejmuje elementy prawa rodzinnego oraz zagadnienia z zakresu praw dziecka, roli i funkcji rodziny w wychowaniu, a także psychologiczne i społeczne aspekty rozwoju dziecka wychowywanego poza rodziną naturalną. Szczególną uwagę zwraca się na specyfikę, cel i czasowy charakter pieczy zastępczej, a także rozpoznawanie indywidualnych potrzeb dziecka, rozwijanie jego zainteresowań, kompensowanie opóźnień oraz deficytów edukacyjnych i rozwojowych, w tym wynikających z zaniedbań w rodzinie naturalnej. Dodatkowo program obejmuje zagadnienia niezbędne dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego oraz do pełnienia funkcji pogotowia rodzinnego.

Szkolenia dla kandydatów prowadzone są w ramach spotkań grupowych – w grupie liczącej nie więcej niż osiem osób – oraz konsultacji indywidualnych. Prowadzą je pracownicy Zespołu do Spraw Organizacji Pieczy Zastępczej, Ośrodka Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej, Sekcji do Spraw Pieczy Zastępczej i Wsparcia Osób Usamodzielnianych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz prawnik i pielęgniarka. Mają formę wykładów, dyskusji (burza mózgów, gry dyskusyjne) oraz ćwiczeń warsztatowych opartych na własnych doświadczeniach uczestników.

Część praktyczna szkolenia, polega na zapoznaniu się z doświadczeniami wychowawczymi rodzin, które sprawują pieczę zastępczą. Spotkania z już funkcjonującymi rodzinami zastępczymi odbywają się zarówno w miejscu ich zamieszkania jak i na terenie Ośrodka. Dodatkowo kandydaci mają możliwość wzięcia udziału w spotkaniu grupy wsparcia dla rodziców zastępczych, gdzie dzielą się własnymi oczekiwaniami, obawami i korzystają z wiedzy i doświadczenia rodziców zastępczych wykonujących tą funkcję.

Po zakończeniu szkolenia kandydaci otrzymują świadectwo ukończenia szkolenia oraz zaświadczenie kwalifikacyjne.

Objęcie dziecka pieczą zastępczą nie kończy całego procesu i nie oznacza pozostawienia rodziny zastępczej samej sobie. Rodziny zastępcze z terenu Rzeszowa, w których zostają umieszczone dzieci, są objęte wsparciem i pomocą ze strony pracowników Zespołu. Korzystają z takich form pomocy jak: grupa wsparcia dla rodziców zastępczych, grupa socjoterapeutyczna dla wychowanków i dzieci własnych rodziców zastępczych, szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji w oparciu o zgłaszane potrzeby, pomoc wolontariuszy, wsparcie psychologa, pedagoga, radcy prawnego.

4.1.2. Ośrodek Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej

a) Poradnictwo specjalistyczne

Wsparcie psychologiczne, pedagogiczne w zakresie przemocy i rozwiązywania kryzysów udzielane jest indywidualnie, grupowo oraz w formie spotkań rodzinnych. W celu zwiększenia dostępności do poradnictwa specjalistycznego, usługa realizowana jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:30 do 20:00. Dodatkowe wsparcie stanowi poradnictwo prawne świadczone cztery dni w tygodniu.

Bieżącemu zaspakajaniu potrzeb w zakresie poradnictwa specjalistycznego służy systematyczne rozwijanie zespołu specjalistów świadczących poradnictwo. Obecnie poradnictwo specjalistyczne prowadzone jest przez 5 psychologów i 1 prawnika, wspieranych przez 4 pracowników socjalnych, 3 osoby zatrudniane w formie umowy zlecenia do pełnienia dyżurów nocnych i weekendowych w stacjonarnej części Ośrodka oraz kierownika OPSIK.

Poradnictwo psychologiczne i rodzinne prowadzone jest w formie konsultacji psychologicznych, których częstotliwość uzależniona jest od indywidualnych potrzeb klienta i trwa od jednego spotkania do nawet kilkudziesięciu sesji. W celu świadczenia wysokiej jakości usług adekwatnych do potrzeb klientów, pracownicy OPSIK stale podnoszą swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach i cyklicznej comiesięcznej superwizji.

b) Interwencja kryzysowa

Pracownicy Ośrodka Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej podejmują również działania na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu w formie interwencji kryzysowej. Celem pomocy jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie z trudnościami, a tym samym zapobieganie przejściu sytuacji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

Z pomocy w formie interwencji kryzysowej korzystają osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, m. in.: doświadczające przemocy, ofiary przestępstw, rodziny osób uzależnionych, osoby znajdujące się w krytycznej sytuacji życiowej spowodowanej zdarzeniami losowymi i innymi czynnikami zewnętrznymi.

c) Mieszkania chronione

Pełnoletni wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w ramach indywidualnego programu usamodzielnienia mogą otrzymać wsparcie w formie skierowania do mieszkania chronionego. W strukturach MOPS-u funkcjonują dwa mieszkania chronione dla 4 wychowanków. Czas pobytu w mieszkaniu chronionym zależy od indywidualnych potrzeb wychowanka ustalanych podczas spotkania wychowanka

z pracownikiem socjalnym i określany jest do momentu uzyskania możliwości samodzielnego funkcjonowania w środowisku. W Rzeszowie wychowankowie opuszczają mieszkanie chronione najczęściej po otrzymaniu mieszkania z zasobów Biura Gospodarki Mieniem Miasta Rzeszowa. W trakcie pobytu w mieszkaniu chronionym osoby otrzymują wsparcie w formie poradnictwa specjalistycznego w zakresie pomocy w rozwiązywaniu bieżących problemów psychologicznych i prawnych. Jest to pomoc pracownika socjalnego w zakresie przygotowania do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu poprzez wsparcie w załatwianiu spraw urzędowych, zdrowotnych, prowadzenie treningów kulinarnych oraz planowania i zarządzania osobistym budżetem, pomoc w uzyskaniu mieszkania, a także wsparcie w innych potrzebach zgłaszanych przez mieszkańców.

d) Działania realizowane na rzecz kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej

W ramach tych działań Ośrodek prowadzi kwalifikację kandydatów na rodziny zastępcze oraz szkolenia. Kwalifikacja kandydatów na rodziny zastępcze ma na celu sporządzenie opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Opinia wystawiana jest przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym. Opinia sporządzona jest na podstawie szczegółowej diagnozy psychologicznej kandydatów z wykorzystaniem metod diagnostycznych.

Szkolenia dla kandydatów realizowane są w formie grupowej i indywidualnej. Szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej są źródłem informacji i pomocy jak być dobrym rodzicem zastępczym. Proces ten obejmuje edukację mającą na celu zdobycie odpowiedniej wiedzy i umiejętności niezbędnych do sprawowania opieki zastępczej.

e) Diagnoza psychofizyczna dzieci i młodzieży kierowanych do rodzinnej pieczy zastępczej

Diagnoza ma na celu przeprowadzenie wstępnej oceny rozwoju psychofizycznego dziecka i opracowanie na jej podstawie zaleceń dla rodziny zastępczej, określających kierunki działań wspierających prawidłowy rozwój i funkcjonowanie dziecka w rodzinie zastępczej.

Diagnoza przeprowadzana jest tylko i wyłącznie na podstawie pisemnej zgody opiekunów prawnych dziecka. Dlatego też psycholog OPSIK planujący przeprowadzić diagnozę dziecka zobowiązany jest do kontaktu z opiekunem prawnym, którym najczęściej jest rodzic biologiczny dziecka. Rozmowa z opiekunem prawnym ma na celu przeprowadzenie wywiadu na temat dotychczasowego funkcjonowania dziecka i wyrażenie pisemnej zgody na jego diagnozę. Dalszy etap diagnozy dziecka odbywa się na podstawie

wywiadu z rodziną, w której dziecko aktualnie przebywa oraz bezpośredniego badania dziecka narzędziami diagnostycznymi.

4.1.3. Sekcja do Spraw Pieczy Zastępczej i Wsparcia Osób Usamodzielnianych

Do zadań Sekcji w szczególności należy:

- przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinom zastępczym;
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń wychowankom pieczy zastępczej oraz wychowankom innych placówek zgodnie z art. 88 ustawy o pomocy społecznej;
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym - wychowankom pieczy zastępczej oraz wychowankom innych placówek zgodnie z art. 88 ustawy o pomocy społecznej przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- prowadzenie postępowań administracyjnych mających na celu ustalenie opłaty rodzicom dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

W skład sekcji wchodzi: kierownik sekcji oraz pięciu pracowników socjalnych. Pracownicy zatrudnieni w Sekcji posiadają wykształcenie wyższe pedagogiczne i wyższe socjologiczne.

a) Przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinom zastępczym

Pracownicy Sekcji prowadzą postępowania administracyjne w celu przyznania rodzinom zastępczym świadczeń o charakterze obligatoryjnym i fakultatywnym. Do świadczeń obligatoryjnych należy pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania dziecka oraz dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. W ramach świadczeń o charakterze fakultatywnym możliwe jest: dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka, świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka (jednorazowo), kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki (jednorazowo lub okresowo), kosztów utrzymania lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego (może otrzymywać rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa) oraz świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego (raz do roku - może otrzymywać rodzina zastępcza zawodowa). W ramach podejmowanych działań pracownicy Sekcji przyjmują wnioski, gromadzą niezbędną dokumentację i wydają decyzje, a następnie przygotowują listy wypłat. Ponadto aplikują o środki z dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej.

b) Przyznawanie i wypłacanie świadczeń wychowankom pieczy zastępczej oraz wychowankom innych placówek zgodnie z art. 88 ustawy o pomocy społecznej

Osoby opuszczające, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu, zgodnie z art. 88 ustawy o pomocy społecznej, otrzymują wsparcie w formie pomocy finansowej, rzeczowej oraz udzielenia pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych czy zatrudnienia. Pracownicy w celu przyznania ww. pomocy przyjmują wnioski, gromadzą odpowiednią dokumentację, przeprowadzają wywiady środowiskowe, wydają decyzje administracyjne oraz przygotowują listy wypłat.

c) Pomoc osobom usamodzielnianym – wychowankom pieczy zastępczej oraz wychowankom innych placówek – poprzez wspieranie procesu ich usamodzielnienia

Pracownicy Sekcji, aby ułatwić usamodzielniającym się wychowankom pochodzącym w terenie Miasta Rzeszowa opracowanie indywidualnego programu usamodzielnienia, przygotowali druk indywidualnego programu usamodzielnienia. Pomagają wychowankom i ich opiekunom w sporządzaniu indywidualnego programu usamodzielnienia oraz monitorują jego realizację. Na wniosek wychowanków pracownicy Sekcji podejmują się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia. Praca z usamodzielnianym wychowankiem odbywa się zgodnie z założeniami indywidualnego programu usamodzielnienia. Pracownicy Sekcji obok realizacji zadań mających na celu przyznanie świadczenia w formie finansowej bądź rzeczowej, świadczą wychowankom również pomoc w formie wsparcia i pracy socjalnej. Realizowana praca socjalna służy przede wszystkim nabywaniu przez osoby usamodzielniane zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie.

Głównym problemem usamodzielniających się wychowanków jest pozyskanie własnego mieszkania. W związku z powyższym, pracownicy Sekcji udzielają pomocy poprzez: rozmowy motywujące wychowanka do złożenia wniosku o przydział mieszkania socjalnego, wspieranie wychowanków w wyjątkowo trudnej sytuacji mieszkaniowej w okresie oczekiwania na przydział mieszkania, towarzyszenie wychowankom w odbiorze skierowania na mieszkanie socjalne w Biuro Gospodarki Mieniem Miasta Rzeszowa, a także w dopełnieniu formalności związanych z podpisaniem umowy najmu mieszkania w Miejskim Zarządzie Budynków Mieszkalnych oraz zameldowaniem się w nowym miejscu zamieszkania. Pracownicy Sekcji, jako opiekunowie usamodzielnienia, pomagają również wychowankom podczas realizacji pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej w sklepach na terenie Rzeszowa.

W ramach pomocy w uzyskaniu zatrudnienia pracownicy Sekcji motywują do udziału w szkoleniach podnoszących kwalifikacje, aktywnego poszukiwania ofert pracy oraz zarejestrowania się w urzędzie pracy.

Ponadto pracownicy podejmują współpracę ze szkołami, instytucjami i innymi placówkami w celu ustalenia sytuacji dotyczącej możliwości kontynuowania nauki przez usamodzielnianych wychowanków. Ustalają, czy wychowankowie posiadają ubezpieczenie zdrowotne i informują o ewentualnych konsekwencjach w sytuacji braku ubezpieczenia zdrowotnego. Udzielają informacji o uprawnieniach i przysługujących świadczeniach z innych instytucji, pomagają w pisaniu pism urzędowych, np. podań, wniosków w celu uzyskania przysługujących świadczeń, zapewniają wychowankom dostęp do specjalistycznej pomocy, w tym psychologicznej, prawnej, współpracują ze środowiskiem lokalnym, ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, sądami, organizacjami społecznymi na rzecz usamodzielnianych wychowanków.

d) Prowadzenie postępowań administracyjnych mających na celu ustalenie opłaty rodzicom dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Sekcja ds. pieczy Zastępczej i Wsparcia Osób Usamodzielnianych prowadzi działania w zakresie postępowań administracyjnych zmierzających do ustalenia (lub odstąpienia od ustalenia) rodzicom biologicznym miesięcznej opłaty za pobyt dziecka/dzieci/osoby pełnoletniej w rodzinie zastępczej – zakończonych wydaniem stosownej decyzji w sprawie. Działania te obejmują: wysyłanie zawiadomień o wszczęciu postępowania w sprawie miesięcznej opłaty za pobyt dziecka/dzieci/osoby pełnoletniej w rodzinie zastępczej do rodziców biologicznych, przyjęcie wniosków o odstąpienie od ustalenia miesięcznej opłaty za pobyt dzieci w rodzinie zastępczej wraz z załącznikami, współpracę z innymi instytucjami (ZUS, KRUS, itp.) w celu weryfikacji danych zawartych w złożonych wnioskach, oświadczeniach i dokumentach, prowadzenie działań (poszukiwań) w celu ustalenia miejsca pobytu osób zobowiązanych do ponoszenia opłaty za pobyt dzieci w pieczy zastępczej (Centralny Rejestr Zakładów Karnych, Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Rzeszowa, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Policja, Ośrodki Pomocy Społecznej, Schroniska dla Bezdomnych, MZBM w Rzeszowie), przygotowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Rzeszowie w celu ustalenia kuratora do doręczeń dla osoby nieznannej z miejsca pobytu, prowadzenie postępowań administracyjnych w ramach pomocy prawnej, na prośbę innych powiatów.

4.1.4. Zespół do Spraw Asysty Rodzinnej

Zadania z zakresu wsparcia rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo – wychowawcze realizowane są przez asystentów i polegają na:

- opracowaniu i realizacji planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- opracowaniu, we współpracy z członkami rodzin i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- udzielaniu pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspieraniu aktywności społecznej rodzin;
- udzielaniu wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- prowadzeniu indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- sporządzaniu na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach;
- współpracy z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W skład Zespołu ds. Asysty Rodzinnej w 2014 roku wchodziło 4 asystentów rodziny, przy czym jeden z nich pełnił funkcję koordynatora Zespołu. Asystenci rodziny posiadają wykształcenie w zakresie pedagogiki, psychologii oraz pracy socjalnej.

Asystent rodziny pracuje z rodziną w ujęciu systemowym, stąd też pod bezpośrednim wpływem pracy asystentów pozostają rodzice objęci wsparciem asystenta rodziny, ich dzieci, dziadkowie oraz inni wspólnie zamieszkujący krewni.

Intensywność pracy z rodziną charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem w zależności od analizowanego przedziału czasowego. Pierwsze miesiące współpracy wymagają największego zaangażowania zarówno asystenta jak i poszczególnych członków rodziny. Praca z członkami rodziny realizowana jest w oparciu o budowanie relacji. Istotne jest zapewnienie osobie wspieranej poczucia akceptacji i bezpieczeństwa. Działania asystenta rodziny obejmują rozpoznanie potrzeb klientów i ocenę sytuacji rodziny z perspektywy jej członków oraz obiektywną diagnozę potrzeb i potencjalnych możliwości rodziny. Efektem tych działań jest stworzenie planu pracy z rodziną. Stopniowa realizacja zadań wynikających

z planu pracy z rodziną prowadzi, z czasem, do jej usamodzielniania się i minimalizowania roli asystenta. Wówczas asystent monitoruje działania poszczególnych osób w rodzinie dokonując ich okresowej oceny, aż do bezpiecznego poziomu usamodzielniania się rodziny. Przeciętny czas pracy asystenta rodziny z rodziną wynosi 14 miesięcy.

Indywidualna praca asystenta rodziny z rodziną pozwoliła zaobserwować zmianę poziomu motywacji klientów do podjęcia działań naprawczych. Poprzez komplementowanie i ujawnianie potencjału możliwości klientów, nastąpił wzrost poczucia ich własnej wartości oraz skuteczności. Podmiotowe traktowanie rodzin, ich uczestnictwo w procesie zmiany (współdecydowanie oraz współdziałanie) pozwoliło rodzinom zachować tożsamość, odzyskać kontrolę nad własnym życiem i osiągnąć samodzielność.

U wielu klientów doszło do zmiany postawy, przekierowania z roszczeniowości na działania własne, zastąpienia pytania: „co mi się należy i co mogę dostać?” pytaniem „co mogę, powinienem jeszcze zrobić?”. Zauważalne stało się u nich zmniejszenie poczucia osamotnienia i bezsilności, zwiększenie koncentracji na przyszłości i odzyskanie poczucia wpływu na nią. Nastąpił także wzrost wiary w możliwość przełamania pokoleniowych trudności i rodzinnego schematu, motywujący ich do budowania nowej rzeczywistości i podnoszenia jakości swojego życia.

Aktywizacja środowiska lokalnego w pracy na rzecz rodziny pobudza aktywność i zaangażowanie krewnych, przyjaciół, sąsiadów, a także innych osób instytucji czy organizacji pożytku publicznego (np.: Miejskiego Zespołu Żłobków, Kuratorskiej Służby Sądowej, Pedagogów i Wychowawców w Szkołach Podstawowych i Gimnazjalnych, indywidualnych doradców klienta i pośredników pracy Powiatowego Urzędu Pracy, wychowawców świetlic, przedstawicieli NGO, księży). W wyniku zaangażowania przez Asystenta Rodziny różnych służb na rzecz pracy z rodziną następuje propagowanie modelu pracy interdyscyplinarnej i wzmocnienie umiejętności współpracy. W efekcie aktywizacji środowiska lokalnego zmniejszyło się poczucie osamotnienia, bezsilności, dezorientacji i przeciążenia problemem, tak u samego klienta, jak i u osób wspierających rodzinę.

Istotnym rezultatem pracy Asystenta Rodziny jest wysunięcie na pierwszy plan dobra dziecka, które potrzebuje szczególnej ochrony ze strony dorosłych, tj. takie skupienie uwagi rodziny i zaangażowanych służb, by ich działania służyły przede wszystkim zaspokojeniu potrzeb dziecka i służyły jego harmonijnemu rozwojowi i przyszłej samodzielności życiowej.

Indywidualna praca asystenta z rodziną, udział w organizowanych spotkaniach warsztatowych „Rodzicem być” oraz konsultacje klienta ze specjalistami z zakresu wspierania rodziny przełożyły się na poszerzenie wiedzy i umiejętności klienta w obszarze kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, a także wzrost poczucia własnej skuteczności.

Efektom pracy socjalno-wychowawczej z rodziną jest wzrost jej samodzielności życiowej, tj. nabycie umiejętności znajdowania rozwiązań trudności występujących w życiu oraz przyjęcie stylu życia zgodnego z normami społecznymi, bezpiecznego i optymalnego dla rozwoju dzieci.

4.2. Działania podejmowane przez placówki opiekuńczo wychowawcze funkcjonujące na terenie Rzeszowa na rzecz przebywających w nich wychowanków:

4.2.1. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. dr. Henryka Hanasiewicza

Placówka posiada miejsca dla małoletnich w ciąży. Małoletnie objęte są programem edukacyjno-wychowawczym „Nie jesteś sama”.

Dla wychowanków, u których występują odchylenia lub zaburzenia rozwojowe, organizuje się zajęcia specjalistyczne. Placówka w szczególności:

- zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w tym: emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- realizuje we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną;
- umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej;
- zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych;
- podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny.

4.2.2. Centrum Administracyjne do Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych,

- Dom dla Dzieci „MIESZKO”,

- Dom dla Dzieci „DOBRAWA”

Wychowankowie uczestniczą w różnorodnych zajęciach, dostosowanych do ich potrzeb, zainteresowań i możliwości. W czasie wolnym od nauki organizuje się zajęcia:

- przedszkolne;
- z przygotowania do życia w rodzinie;
- plastyczne i rękodzielnicze;
- przyrodnicze i ogrodnicze;

- rytmiczne;
- kulinarne;
- sportowe;
- komputerowe;
- czytelnicze;
- turystyczno – krajoznawcze;
- zajęcia typu Fitness;
- zajęcia z pedagogiki zabawy Klanza.

Oprócz wymienionych zajęć wychowankowie mają zapewnioną pomoc w nauce szkolnej oraz opiekę specjalistyczną. Uczestniczą w zajęciach kompensacyjnych, terapeutycznych, rewalidacyjnych i rehabilitacji ruchowej.

Od wielu lat prowadzona jest terapia z dziećmi specjalnej troski wg. programu M.Ch. Knillów oraz systematycznie jeden raz w tygodniu terapia Ruchu Rozwijającego met. W. Sherborne. Wszystkie dzieci są objęte kompleksową opieką specjalistyczną ze strony specjalistów: psychologa, pedagoga i terapeuty zatrudnionych w Centrum. W placówkach prowadzi się także pedagogizację i poradnictwo dla rodzin wychowanków.

5. Potrzeby Miasta Rzeszowa w zakresie pieczy zastępczej

1. Promowanie w środowisku lokalnym zastępczych form opieki.
2. Rozwój współpracy lokalnych instytucji działających na rzecz rodziny mającej na celu pozyskiwanie kandydatów do sprawowania zastępczych form opieki.
3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka, na dyrektorów placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, a także dla kandydatów na rodziców adopcyjnych.
4. Zapewnienie funkcjonującym rodzinom zastępczym szkoleń, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby oraz potrzeby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
5. Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy w ramach grup wsparcia, szkoły dla rodziców i rodzin pomocowych.
6. Organizowanie superwizji dla rodzin zastępczych zawodowych.
7. Podejmowanie działań w kierunku zwiększenia liczby rodzin zastępczych – niezawodowych i zawodowych, ze szczególnym naciskiem na stworzenie rodzin zawodowych specjalistycznych oraz zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego.

8. Nawiązywanie współpracy z instytucjami wspierającymi dziecko i rodzinę mającej na celu pozyskiwanie wolontariuszy.
9. Pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej oraz osobom tworzącym rodzinną pieczę zastępczą w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych małoletnich przebywających pod ich opieką, poprzez organizowanie specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej, w zależności od ich potrzeb.
10. Objęcie wsparciem usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, opracowanie i realizacja indywidualnych programów usamodzielnienia.
11. Organizowanie różnorodnych form aktywności wychowanków, stymulujących ich rozwój.
12. Doskonalenie zawodowe kadr w zakresie pomocy rodzinie i dziecku.

Planowany limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2015 – 2017

Lp	Rok	Liczba rodzin
1.	2015	4
2.	2016	4
3.	2017	4

6. Cel główny i cele szczegółowe „Powiatowego programu...”

6.1. Cel główny:

Zapewnienie dzieciom optymalnych warunków rozwoju w instytucjonalnych i rodzinnych formach pieczy zastępczej.

6.2. Cele szczegółowe:

6.2.1. Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców biologicznych.

6.2.2. Systematyczne wspieranie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Rzeszowa.

6.2.3. Wzmocnienie rozwoju emocjonalnego i społecznego dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

6.2.4. Zapewnienie pomocy i wsparcia usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej.

Cel szczegółowy 6.2.1.

Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców biologicznych

Działania planowane do realizacji	Wskaźniki dotyczące zakresu realizowanego zadania
1) Promowanie rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie miasta Rzeszowa.	Liczba publikacji prasowych, Internetowych, radiowych, spotkań, akcji promocyjnych.
2) Prowadzenie naboru i kwalifikowania kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej.	Liczba rozmów osobistych z osobami wyrażającymi gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Liczba przeprowadzonych procedur kwalifikacyjnych (pozytywnych i negatywnych).
3) Prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka.	Liczba przeprowadzonych szkoleń liczba godzin oraz liczba przeszkolonych osób.
4) Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych z uwzględnieniem rodzin zawodowych specjalistycznych i pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz rodzin niezawodowych.	Liczba nowo powstałych rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka.
5) Zgłaszanie do Ośrodka Adopcyjnego dzieci z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających. Zakwalifikowanie dzieci do przysposobienia.	Liczba zgłoszonych dzieci. Liczba zakwalifikowanych dzieci. Liczba dzieci przysposobionych.
6) Dostosowanie warunków bytowych i funkcjonalnych placówki do potrzeb dzieci i młodzieży.	Liczba realizowanych programów i projektów. Liczba dzieci korzystających z programów, projektów.
7) Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych z miejscami interwencyjnymi.	Liczba placówek i liczba miejsc interwencyjnych w placówkach.
8) Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego.	Liczba placówek i liczba miejsc w placówkach.

9) Zorganizowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz superwizji dla pracowników prowadzących pracę z dzieckiem i rodziną.	Liczba odbytych szkoleń. Liczba osób korzystających ze szkoleń. Liczba przeprowadzonych superwizji. Liczba osób biorących udział w superwizji.
--	---

Przewidywane efekty:

- a) Zwiększenie poziomu wiedzy i świadomości społeczności lokalnej na temat rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez działania promujące ideę rodzicielstwa zastępczego.
- b) Zapewnienie większej liczbie dzieci opieki w niezawodowych i zawodowych rodzinach zastępczych.
- c) Nabycie przez kandydatów wiedzy dotyczącej prawidłowego wypełniania funkcji rodzica zastępczego.
- d) Wzrost liczby dzieci, które po uregulowaniu sytuacji prawnej zostają przysposobione.
- e) Zapewnienie przez placówki opiekuńczo-wychowawcze opieki i warunków do prawidłowego rozwoju dzieciom w nich umieszczonym.
- f) Zmniejszenie liczby dzieci do 10 roku życia, korzystających z instytucjonalnych form pieczy zastępczej.
- g) Nabycie przez pracowników prowadzących pracę z dzieckiem i rodziną umiejętności radzenia sobie ze stresem i w sytuacjach trudnych.
- h) Podniesienie kompetencji zawodowych pracowników.

Metody badania stopnia realizacji celów: analiza danych liczbowych.

Cel szczegółowy 6.2.2.

Systematyczne wspieranie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie miasta Rzeszowa

Działania planowane do realizacji	Wskaźniki dotyczące zakresu realizowanego zadania
1) Zapewnienie wsparcia dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej i osobom pełniącym funkcję rodzin zastępczych w przewycięzaniu problemów poprzez pomoc psychologiczną, pedagogiczną i prawną oraz stałe wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba osób korzystających ze specjalistycznego wsparcia, liczba udzielonych porad. Liczba koordynatorów.
2) Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą	Liczba grup wsparcia oraz liczba uczestników.

w ramach grup wsparcia, szkoły dla rodziców oraz rodzin pomocowych, superwizji.	Liczba prowadzonych grup dla rodziców oraz liczba osób biorących w nich udział. Liczba rodzin pomocowych w stosunku do potrzeb. Liczba godzin superwizji oraz liczba rodzin zastępczych biorących w nich udział.
3) Zapewnienie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych oraz szkoleń dotyczących specyfiki rozwojowej dziecka wychowującego się w rodzinie zastępczej.	Liczba godzin przeprowadzonych szkoleń oraz liczba uczestników.
4) Wspieranie w uzyskaniu pomocy materialnej.	Liczba rodzin objętych pomocą finansową.
5) Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, sądem rodzinnym, Kościołem Katolickim i innymi kościołami, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny.	Liczba kontaktów (telefonicznych, osobistych i listowych) z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Przewidywane efekty:

- a) Bieżące reagowanie na potrzeby rodziców zastępczych poprzez zapewnione wsparcie psychologiczne, pedagogiczne i prawne.
- b) Wsparcie rodziców zastępczych przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w celu prawidłowego wywiązywania się z pełnionej funkcji.
- c) Wsparcie rodziców zastępczych poprzez umożliwienie korzystania z grupy wsparcia.
- d) Zdobywanie/poszerzenie poziomu wiedzy rodziców zastępczych na temat specyfiki sytuacji emocjonalnej, rozwoju oraz potrzeb wychowanków poprzez ich udział w szkoleniach i grupach dla rodziców.
- e) Zapewnienie wsparcia ze strony rodzin pomocowych w zależności od potrzeb.
- f) Zapewnienie rodzinom zastępczym przysługujących im świadczeń finansowych.

Metody badania stopnia realizacji celów: analiza danych liczbowych.

Cel szczegółowy 6.2.3.

Wzmocnienie rozwoju emocjonalnego i społecznego dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Działania planowane do realizacji	Wskaźniki dotyczące zakresu realizowanego zadania
1) Zapewnienie pomocy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej/pracowników socjalnych.	Liczba wychowanków objętych wsparciem koordynatora/pracownika socjalnego.
2) Organizowanie dla dziecka pomocy wolontariuszy oraz pomocy w formie grup socjoterapeutycznych dla wychowanków i dzieci własnych rodziców zastępczych.	Liczba dzieci objętych wsparciem wolontariuszy. Liczba grup socjoterapeutycznych i liczba dzieci biorących w nich udział.
3) Organizowanie dla wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych zajęć socjoterapeutycznych, wyrównawczych oraz innych działań wynikających z potrzeb wychowanków.	Liczba zajęć socjoterapeutycznych i liczba wychowanków biorących w nich udział. Liczba zajęć wyrównawczych i innych oraz liczba wychowanków biorących w nich udział.
4) Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej i pedagogicznej dzieciom umieszczonym w rodzinnych formach pieczy zastępczej.	Liczba dzieci korzystających ze specjalistycznego poradnictwa. Liczba udzielonych porad.
5) Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej i pedagogicznej dzieciom umieszczonym w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.	Liczba dzieci korzystających ze specjalistycznego poradnictwa, liczba porad.

Przewidywane efekty:

- a) Zapewnienie wychowankom wsparcia ze strony koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracownika socjalnego.
- b) Zwiększenie ilości nawiązywanych relacji społecznych, radzenia sobie w sytuacjach trudnych poprzez udział w grupie socjoterapeutycznej.
- c) Zapewnienie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego wychowankom umieszczonym w pieczy zastępczej.
- d) Poprawa sytuacji szkolnej dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej dzięki pomocy wolontariuszy.

Metody badania stopnia realizacji celów: analiza danych liczbowych.

Cel szczegółowy 6.2.4.

Zapewnienie pomocy i wsparcia usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej.

Działania planowane do realizacji	Wskaźniki dotyczące zakresu realizowanego zadania
1) Opracowanie i realizacja programów usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków przebywających w pieczy zastępczej.	Liczba realizowanych indywidualnych programów usamodzielnienia. Liczba pełnoletnich wychowanków pozostających na czas kontynuowania nauki w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.
2) Zapewnienie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej w przewycięzaniu trudności poprzez pomoc psychologiczną, pedagogiczną i prawną w zakresie radzenia sobie ze stresem przedegzaminacyjnym, umiejętnego uczenia się, diagnozy predyspozycji zawodowych, indywidualnych konsultacji z doradcą zawodowym, wspieranie aktywności zawodowej.	Liczba wychowanków korzystających ze specjalistycznego wsparcia, liczba udzielonych porad.
3) Wspieranie w uzyskaniu pomocy na kontynuowanie nauki, pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz pomocy rzeczowej na zagospodarowanie.	Liczba wychowanków korzystających z pomocy finansowej oraz pomocy rzeczowej.
4) Umożliwienie usamodzielnianym wychowankom zamieszkania w mieszkaniach chronionych i wspieranie procesu usamodzielnienia.	Liczba wychowanków, którym udzielono pomocy w formie mieszkań chronionych. Liczba wychowanków korzystających ze wsparcia pracowników socjalnych.
5) Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, mieszkania z zasobów miasta Rzeszowa.	Liczba wychowanków, którym udzielono pomocy w zakresie aktywności zawodowej. Liczba wychowanków, którzy uzyskali mieszkania socjalne.

Przewidywane efekty:

- a) Zapewnienie pełnoletnim wychowankom, opuszczającym formy pieczy zastępczej, poradnictwa prawnego, psychologicznego i pedagogicznego.
- b) Zapewnienie wychowankom przysługujących im świadczeń finansowych.
- c) Zabezpieczenie wychowankom potrzeb mieszkaniowych, kontaktu z doradcą zawodowym.
- d) Aktywizowanie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej do uczestnictwa w życiu społecznym, kontynuowania nauki, podnoszenia kwalifikacji zawodowych i poszukiwania pracy.

Metody badania stopnia realizacji celów: analiza danych liczbowych.

7. Realizatorzy „Powiatowego programu...”

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie;
- Wydział Edukacji Urzędu Miasta Rzeszowa oraz podległe placówki oświatowe;
- kuratorzy sądowi;
- organizacje pozarządowe;
- placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna;
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Oddział Ośrodek Adopcyjny.

8. Źródła finansowania:

- budżet samorządowy;
- środki z budżetu państwa;
- środki organizacji pozarządowych;
- środki Unii Europejskiej;
- inne.

9. Ewaluacja i monitoring realizacji „Powiatowego programu...”

Monitorowanie „*Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015–2017*” będzie polegało na analizie danych dotyczących zrealizowanych zadań przewidzianych w programie, pozyskiwanych przez koordynatora „*Powiatowego programu*” – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie od realizatorów programu – w celu dokonania oceny poziomu realizacji celów.

„*Powiatowy program...*” ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości.